

Basala hygienrutiner och klädregler samt skyddsutrustning

Förändringar sedan föregående version

Tillägg under syfte, åtgärder, handtvätt, punktdesinfektion. Samt mindre förändringar/förtydliganden.

Innehållsförteckning

<u>Förändringar sedan föregående version</u>	1
<u>Innehållsförteckning</u>	1
<u>Syfte</u>	2
<u>Bakgrund</u>	2
<u>Arbetsbeskrivning</u>	2
<u>Handhygien</u>	2
<u>Arbetskläder</u>	4
<u>Hår</u>	5
<u>Skyddsutrustning</u>	5
<u>Punktdesinfektion</u>	6
<u>Övrigt</u>	6
<u>Referenser och relaterade dokument</u>	6

Syfte

Att förebygga smitta och förhindra smittspridning i vården mellan patienter och personal. Att arbeta patientsäkert och minska risken för vårdrelaterade infektioner och patientlidande.

Bakgrund

God basal hygien är den enskilt viktigaste åtgärden för att förebygga och förhindra smittspridning i vården. Basala hygienrutiner ska därför alltid tillämpas av alla som deltar i patientnära och vårdrelaterat arbete.

Patientnära arbete innebär arbete när patient undersöks, behandlas eller vårdas. Vårdrelaterat arbete innebär till exempel hantering av rent gods, arbete i läkemedelsrum, desinfektionsrum eller avdelningskök.

Arbetsbeskrivning

Obligatoriskt innehåll. I basala hygienrutiner ingår god handhygien inklusive handdesinfektion och handtvätt, arbetskläder, skyddsutrustning och punktdesinfektion. Basala hygienrutiner och klädregler är den i särklass viktigaste åtgärd vårdpersonal kan utföra för att minska smittspridning.

Handhygien

Grunden för god handhygien i vården är att huden på händer och underarmar är hel och fri från smycken, klockor och annat material som omöjliggör desinfektion. Sår och eksem kan vara en källa till smittspridning. Personal som har eksem eller en pågående infektion (till exempel ett infekterat sår, nagelbandsinfektion) ska alltid kontakta sin arbetsledare. Arbetsledaren bedömer vilka åtgärder som ska genomföras, till exempel andra arbetsuppgifter, omplacering eller avstängning.

- Armbandsklocka och smycken tas av när arbetskläder tas på
- Naglar ska vara kortklippta, utan nagellack och fria från konstgjort material

- Piercing, stödskenor, bandage eller liknande på händer eller underarmar omöjliggör en korrekt handdesinfektion och får därför inte användas i vård- och omsorgsarbete

Handdesinfektion

Handdesinfektion ska utföras

- före och efter all patientkontakt samt kontakt med yta eller föremål i patientens närmiljö
- före och efter rent eller aseptiskt vårdmoment
- före och efter användning av handskar • före arbete med rent material
- efter handtvätt.

Gör så här:

1. Ta rikligt (ca 2–4 ml) med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel.
2. Gnid in både handrygg, handflata, fingrar, naglar och tumgrepp samt vid behov underarmar.
3. Fortsätt tills huden är torr, då har full effekt uppnåtts.

Handtvätt

Handtvätt ska utföras

- före hantering av livsmedel
- om händerna är synligt smutsiga eller känns smutsiga
- efter vård av patient med diarré eller kräkning

Gör så här:

1. Blöt händerna med rinnande vatten
2. Ta flytande tvål i handen
3. Gnid in tvålen tills den löddrar i händerna
4. Se till att tvålen kommer åt överallt på händerna.
Börja med handflatorna, handryggarna, fingertopparna,

- runt alla fingrar och i tumgreppen. Avsluta med handlederna. Vid behov tvättas även underarmar
5. Skölj av tvålen med rinnande vatten
 6. Torka händerna torra med torkpapper eller pappershandduk
 7. Stäng av kranen med papper eller armbågen
 8. Desinfektera händerna enligt instruktionen under rubriken Handdesinfektion ovan.

Arbetskläder

Arbetsklädseln är personalens uniform. När arbetsklädseln är på representerar personalen NU-sjukvården. En korrekt klädsel signalerar ”Hos oss är Ni i trygga händer”.

Klädsel

- ska användas av all personal i patientnära och vårdrelaterat arbete
- ska vara kortärmad, det vill säga att ärmen slutar ovanför armbågen, för att minska risken för smittspridning via kläderna och för att möjliggöra en korrekt desinfektion av händer och underarmar
- ska bytas dagligen och så snart som möjligt när den blivit förorenad eller våt.
- skickas till tvätt den är använd
- ska inte kombineras med privata kläder
- gröna samt engångsoperationskläder är enbart avsedd att användas vid arbete på operationsavdelning.

Arbetsklädseln ska bäras och användas på ett sådant sätt att den inte utsätts för onödigt mycket smuts. Exempelvis om man går på promenad under rast så skall det tas i beaktning att kläderna riskeras att kontamineras med pollen, damm, aspergillus och så vidare.

Klädseln ska vara privat när sjukhusområdet lämnas, gäller även resa med NU-turen.

Hår

Hår och skägg ska vara uppfäst så att det inte hänger ned i arbetsområdet. Hårskydd bärs av personal på operationsavdelning och sterilcentral.

Huvudduk/slöja ska vara kort eller instoppad under arbetsklädseln, finns att beställa via tvätteriet. Personlig huvudduk får användas, den ska vara synligt ren. Dagligt byte och tvätt i 60 grader rekommenderas.

Skyddsutrustning

I skyddsutrustning ingår

- handskar
- plastförkläde
- stänkskydd

Handskar

- är för engångsbruk och byts mellan olika vårdmoment
- används för att skydda händerna mot mikroorganismer som finns i kroppsvätskor och utsöndringar
- används för att skydda händerna vid hantering av kemiska medel, till exempel ytdesinfektionsmedel.

Handskar ska användas så kort tid som möjligt på grund av risken att sprida smitta med förorenade handskar. Dubbla handskar ska ej användas, då det finns små mikrohål i plasten som riskerar att smutsa ned handskarna under och då sprids smitta.

Plastförkläde

- är för engångsbruk och byts mellan varje patient

- används då det finns risk för nedsmutsning av arbetskläderna, risk för kontakt med kroppsvätskor och vid kontakt med patient eller dennes säng.

Stänkskydd

Vid risk för stänk av kroppsvätskor och utsöndringar mot ansiktet använd visir eller skyddsglasögon kombinerat med vätsketätt munskydd.

Punktdesinfektion

Punktdesinfektion innebär att ytor och föremål rengörs och desinfekteras av personal direkt vid spill av kroppsvätskor, utsöndringar och andra vätskor.

- Spill av till exempel mat och dryck torkas upp med rengöringsmedel och vatten.
- Spill av kroppsvätskor, potentiellt smittsamt material, torkas upp med ytdesinfektionsmedel med tensid.
- Använd absorberande material av engångstyp vid upptorkning och punktdesinfektion. Det är viktigt med mekanisk bearbetning.

Övrigt

Piercingar och tatueringar skall vara läkta vid arbete i vården.

Referenser och relaterade dokument

Användning av personlig skyddsutrustning, Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna 2001:3 Basal hygien i vård och omsorg, Socialstyrelsens författningssamling SOSFS 2015:10 Smittrisker, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om smittrisker 2018:4 Basala hygienrutiner - Vårdhandboken (vardhandboken.se)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: NU-sjukvården

Innehållsansvar: Fanny Björk, (fanbj1), Hygiensjuksköterska

Godkänd av: Maria Andersson, (maran126), Chefsjuksköterska

Dokument-ID: NU10092-2087047004-9

Version: 15.0

Giltig från: 2026-03-19

Giltig till: 2028-03-19